

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES
EXAMINATION: MAY – 2024
FIRST SEMESTER

Subject: Demography (IC22-103)

Date: 31/05/2024

Total marks: 60

Time: 2.00 pm to 4.30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- Q. 1) Answer in details following questions. (Any One) (20)**
1. What is infant mortality? Describe critically the determinants of declining Infant mortality in India
 2. Explain the factors responsible for declining sex ratio in India
- Q. 2) Answer of the following questions. (Any Three) (30)**
1. Discuss the major influencing factors of population growth in India
 2. Describe critically the measures to control the population growth
 3. Explain critically the need and methods of family planning programme in India
 4. Describe the determinants of fertility in India.
 5. Evaluate the effects of population growth in India
 6. Discuss critically the sources of population data in India
- Q. 3) Write Short notes. (Any Two) (10)**
- a) Criticisms of population policy in India
 - b) Trends in mortality rate in India
 - c) Changing scope of demography
 - d) Significance of demographic studies

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (२०)**
१. बालमृत्यू म्हणजे काय? भारतातील घटत्या बालमृत्यूच्या निर्धारकांचे टीकात्मक वर्णन करा
 २. भारतातील लिंग गुणोत्तर कमी होण्यास कारणीभूत घटकांची चर्चा करा
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३०)**
१. भारतातील लोकसंख्या वाढीवर परिणाम करणाऱ्या प्रमुख घटकांची चर्चा करा
 २. लोकसंख्या वाढ नियंत्रित करण्यासाठी उपायांचे टीकात्मक वर्णन करा
 ३. भारतातील कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाची गरज आणि पद्धती टीकात्मकपणे स्पष्ट करा
 ४. भारतातील जननक्षमतेच्या निर्धारकांची चर्चा करा
 ५. भारतातील लोकसंख्या वाढीच्या परिणामांचे मूल्यांकन करा
 ६. भारतातील लोकसंख्येच्या तथ्यांच्या स्रोतांची टीकात्मक चर्चा करा
- प्र. ३) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- अ) भारतातील लोकसंख्या धोरणावर टीका
 - ब) भारतातील मृत्यू दरातील कल (trends)
 - क) लोकसंख्याशास्त्राची बदलती व्याप्ती
 - ड) लोकसंख्याशास्त्रीय अभ्यासाचे महत्त्व